

STORTINGET

Lovvedtak 70

(2021–2022)

(Første gangs behandling av lovvedtak)

Innst. 310 L (2021–2022), jf. Prop. 238 L (2020–2021)

I Stortingets møte 30. mai ble det gjort følgende

vedtak til lov

om erstatning fra staten til voldsutsatte (voldserstatningsloven)

§ 1 Saklig virkeområde

Den som har blitt utsatt for en forsettlig handling eller forsøk på en forsettlig handling som nevnt i straffeloven §§ 131, 155 a, 251, 253, 255, 257, 259, 264, 272, 273, 275, 282, 284, 291, 295, 296, 297, 299, 302, 304, 305, 312, 313, 314 eller 328 eller for en grovt uaktsom handling som nevnt i straffeloven § 281 eller § 294, eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten.

§ 2 Forholdet til andre erstatningsordninger

Loven gjelder ikke for skader som omfattes av bilansvarslova og erstatningsposter som kan kreves dekket etter yrkesskadeforsikringsloven.

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for handlinger som har skjedd mens skadevolderen og den voldsutsatte befant seg i Norge eller på norske jurisdiksjonsområder, jf. straffeloven § 4.

Loven gjelder også for handlinger som har skjedd i utlandet dersom den voldsutsatte på handlingstidspunktet var bosatt i Norge, jf. folkeregisterloven kapittel 4, og straffesaken er behandlet ved en norsk domstol, jf. straffeloven § 5.

§ 4 Hva som kan kreves erstattet av staten

Den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på å få erstatning for skade på person, menerstatning, erstatning for en persons død og oppreisning etter skadeserstatningsloven §§ 3-1, 3-2, 3-4 og 3-5.

Erstatningen skal ikke avkortes etter skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum.

Erstatning som er betalt av skadevolderen, kommer til fradrag.

§ 5 Erstatningens øvre grense

Det ytes ikke høyere erstatning enn 60 ganger grunnbeløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4, per person per sak. I særlige tilfeller kan den øvre grensen fravikes.

§ 6 Utbetaling av erstatning tilkjent ved dom

Den som ved rettskraftig dom er tilkjent erstatning for en handling nevnt i § 1, har rett til å få erstatningen utbetalt av staten dersom forholdet er anmeldt. Første punktum gjelder ikke for fraværdommer.

Krav om utbetaling etter første ledd må være fremmet for Kontoret for voldsoffererstatning innen seks måneder etter at dommen ble rettskraftig.

§ 7 Utbetaling av erstatning som ikke er tilkjent ved dom

Søknad om erstatning kan fremmes for Kontoret for voldsoffererstatning dersom forholdet er anmeldt og

- straffesaken er avsluttet uten domstolbehandling,
- det er avsagt fraværdom eller inngått rettsforlik om erstatningskravet,
- erstatningskravet ikke ble behandlet i straffesaken fordi det åpenbart var mest hensiktsmessig å behandle kravet i sivilprosessens former, jf. straffe-

prosessloven § 427 femte ledd og § 428 fjerde ledd, eller fordi det var til uforholdsmessig ulempe for påtalemyndigheten å fremme kravet i straffesaken, jf. straffeprosessloven § 427 andre ledd andre punktum eller

- d) det vil være uforholdsmessig tyngende for den voldsutsatte eller dennes etterlatte å vente med å få erstatningskravet behandlet til straffesaken er avsluttet.

Søknaden må fremmes innen ett år etter at endelig påtaleavgjørelse er truffet. Er saken henlagt på grunn av strafferettslig foreldelse, må søknaden i tillegg være fremmet før kravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven.

Den som er utsatt for en handling som nevnt i § 1 eller dennes etterlatte, har rett til erstatning fra staten når skadevolderen er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler. Det får likevel ikke betydning for erstatningen om skadevolderen er død eller ukjent, eller ikke kan holdes ansvarlig for hele erstatningsbeløpet, jf. skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum. Søknaden kan avslås dersom den voldsutsatte eller dennes etterlatte ikke i tilstrekkelig grad har bistått ved etterforskningen. I tillegg til det som følger av skadeserstatningsloven § 5-1, kan erstatningen settes ned dersom skaden er oppstått under slike forhold at det er urimelig at staten yter erstatning.

Den påståtte skadevolderen skal være part i saken. Kontoret for voldsoffererstatning fattet vedtak om erstatning og utbetaler erstatningen når vedtaket er endelig avgjort. Om ikke annet følger av loven her, kommer forvaltningslovens bestemmelser til anvendelse.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om saksbehandlingen etter bestemmelsen her.

§ 8 Tilleggserstatning

Selv om den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt erstatning i samsvar med dommen mot skadevolderen i medhold av § 6, kan det etter søknad til Kontoret for voldsoffererstatning utbetales tilleggserstatning dersom

- det er klart at kravet ikke kunne vært fremmet og behandlet i straffesaken fordi kravet ikke var modent da straffesaken ble behandlet, og den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på vesentlig høyere erstatning, eller dersom vilkårene for ny behandling etter skadeserstatningsloven § 3-8 er oppfylt,
- erstatningsbeløpet i dommen ble avkortet i medhold av skadeserstatningsloven § 1-1, § 1-3 eller § 5-2 første punktum eller
- erstatningen ble avkortet til 60 ganger grunnbeløpet i medhold av § 5.

I saker der den voldsutsatte eller dennes etterlatte har fått utbetalt erstatning i medhold av § 7, kan det et-

ter søknad til Kontoret for voldsoffererstatning utbetales tilleggserstatning dersom det er klart at kravet ikke kunne vært fremmet da Kontoret for voldsoffererstatning behandlet søknaden fordi kravet ikke var modent og den voldsutsatte eller dennes etterlatte har krav på vesentlig høyere erstatning, eller dersom vilkårene for ny behandling etter skadeserstatningsloven § 3-8 er oppfylt.

For krav om tilleggserstatning gjelder reglene i § 7.

§ 9 Klage og rettslig overprøving

Vedtaket fattet etter §§ 7, 8 eller 12 kan påklages til Statens sivilrettsforvaltning.

Søksmål om gyldigheten av vedtaket kan ikke reises uten at parten har benyttet sin adgang til å klage over vedtaket, og klagen er avgjort. Søksmål må reises mot staten ved Statens sivilrettsforvaltning innen ett år fra det tidspunktet underretningen om det endelige vedtaket er kommet fram til parten.

Den som ikke har hatt kjennskap til kravet eller som av andre grunner ikke kan bebreides for å ha unnlatt å komme med innsigelser til kravet, kan i særlige tilfeller bringe saken inn for domstolene selv om klageadgangen ikke har vært benyttet og søksmålsfristen i andre ledd er utløpt.

§ 10 Dekning av utgifter til advokat og spesialisterklæring

Dersom sakens omfang eller kompleksitet tilsier det, kan partene få dekket utgifter til advokat til behandling av erstatningssaken hos voldserstatningsmyndighetene. Utgiftene dekkes etter den offentlige salær-satsen, jf. salærforskriften § 2. Forvaltningsloven § 36 gjelder ikke. Partenes krav om dekning av advokatutgifter må fremmes før vedtak om voldserstatning fattes.

Finner Kontoret for voldsoffererstatning ved behandling av søknaden at en spesialisterklæring vil kunne få avgjørende betydning for søknadens utfall, kan Kontoret for voldsoffererstatning oppnevne en sakkyndig for å avgi erklæring. Utgiftene dekkes etter lov om vidners og sakkyndiges godtgjørelse.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om godtgjøring av advokater og om godtgjøring og oppnevning av sakkyndige etter bestemmelsen her.

§ 11 Regress

Den voldsutsattes eller dennes etterlattes krav mot skadevolderen eller andre som svarer for skaden, går over på staten i den utstrekning det utbetales erstatning etter loven her.

Staten skal kreve regress når det foreligger rettskraftig dom for erstatningskravet. Det samme gjelder når erstatningskravet er rettskraftig avgjort ved rettsforlik eller vedtatt forelegg.

§ 12 Tilbakebetaling

Dersom den voldsutsatte eller dennes etterlatte har gitt uriktige opplysninger eller fortiert forhold av betydning for vedtaket, kan Kontoret for voldsoffererstatning kreve at erstatningen tilbakebetales. I særlige tilfeller kan Kontoret for voldsoffererstatning også kreve tilbakebetaling dersom retten kjenner vedtaket om voldserstatning ugyldig, og voldserstatningsmyndighetene på bakgrunn av dommen kommer til at erstatningsbeløpet var satt for høyt.

Klage på vedtak om tilbakebetaling har oppsettende virkning.

§ 13 Tvangsgrunnlag og tvangsinndrivelse

Statens krav etter §§ 11 og 12 er tvangsgrunnlag for utlegg og innkreves av Statens innkrevingsentral.

§ 14 Rådighetsbegrensning

Om rådighetsbegrensning m.m. gjelder skadeserstatningsloven § 3-10.

§ 15 Barn som har opplevd vold mot en nærstående person

Kongen kan i forskrift fastsette at barn som har opplevd vold mot en nærstående person, kan gis rett til erstatning også når skadevolderen ikke er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler. Det skal i forskriften fastsettes nærmere vilkår for erstatningen og hvilke saksbehandlingsregler som skal gjelde.

§ 16 Tilgang til opplysninger

Dommer og rettsforlik kan uten hinder av taushetsplikt utleveres fra domstolene eller påtalemyndigheten til Kontoret for voldsoffererstatning og Statens sivilrettsforvaltning når dette er nødvendig for at voldserstatningsmyndighetene skal kunne utføre sine oppgaver etter loven her.

Kontoret for voldsoffererstatning og Statens sivilrettsforvaltning kan uten hinder av taushetsplikt innhente fra Statens innkrevingsentral og Folkeregisteret de opplysningene som er nødvendige for utførelsen av oppgaver etter loven her, og nødvendige opplysninger til utredning og produksjon av statistikk.

§ 17 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til forskjellig tid.

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m.

§ 18 Overgangsregler

Loven gjelder for handlinger som har skjedd etter 1. januar 1975 og som det for første gang søkes erstatning for etter lovens ikrafttredelse.

Den som har fått utbetalt erstatning i medhold av voldsoffererstatningsloven eller voldsoffererstatningsforskriften, kan få utbetalt erstatning etter loven her dersom voldsoffererstatningen ble avkortet fordi den øvre grensen var lavere enn 60 ganger grunnbeløpet, jf. folketrygdloven § 1-4, per person per sak, og den voldsutsatte eller dennes etterlatte ved dom er tilkjent høyere erstatning fra skadevolderen. Tilleggserstatningen skal bare utbetales i den utstrekning det kan utbetales erstatning etter loven her. Det gjelder ingen søknadsfrist for å fremme kravet.

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 19 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 andre ledd nr. 6 oppheves. Nåværende nr. 7 blir nr. 6.

§ 16 første ledd nr. 4 til 6 og nytt nr. 7 skal lyde:

4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd, § 129 annet ledd, eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet eller tredje punktum,
5. til den som er begjært fratatt rettslig handleevne, eller som begjærer et vedtak om fratakelse av rettslig handleevne opphevet etter vergemålsloven,
6. til den det oppnevnes advokat for i medhold av barneloven § 61 første ledd nr. 5,
7. til den som er saksøkt i sak som nevnt i § 11 første ledd nr. 4.

§ 23 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke fri rettshjelp som er innvilget til partene i medhold av § 16 første ledd, jf. § 11 første ledd nr. 4.

2. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 107 c femte ledd nytt andre punktum skal lyde:

Oppdraget som bistandsadvokat omfatter ikke å søke om voldserstatning fra staten.

3. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett gjøres følgende endringer:

§ 2-8 første og andre ledd skal lyde:

Dersom det er gitt pålegg om trekk for flere krav hos samme skyldner, og det som kan trekkes etter § 2-7 første ledd ikke er tilstrekkelig til å dekke alle kravene, har kravene prioritet som følger:

- (a) krav som grunner seg på lovbestemt forsørgelsesplikt,
- (b) krav på erstatning eller oppreisning for skade voldt ved en straffbar handling,

(c) *statens regresskrav etter voldserstatningsloven § 11,*

(d) krav på bøter,

(e) krav på skatt eller offentlig avgift,

(f) andre krav.

Fortrinnsretten etter første ledd bokstavene a–e gjelder tilsvarende for ansvar for slike krav eller tilsvarende trekk.

Masud Gharakhani

president